

Jak jsme se sečetli

Příběh o jedné celostátní akci...

Za svůj život jsem sčítání lidu, domů a bytů zažila pětkrát. V roce 1970 jsem byla několikaměsíční nemluvně, takže z něj nevím nic, sčítání v roce 1980 si už matně pamatuji díky návštěvám dcery našich sousedů, která tehdy studovala vysokou školu a přivydělávala si jako sčítací komisař. Poslední federální sčítání z roku 1991 mi úplně vypadlo z hlavy, z roku 2001 mám doma jako upomínku dosud písíci fix.

Na sčítání v roce 2011 ale nejspíš nezapomenu nikdy.

Přítom až do pondělí 14. března toho roku jsem neměla ani tušení, že se mne dotkne jinak, než že přeberu listy od sčítací komisařky a vyplním zvědavá políčka a zase je odevzdám. Informace k celé akci jsem si do té doby moc nevypouštěla do hlavy, protože ta už byla dost zaplněná mými pracovními povinnostmi a přípravami na výroční shromáždění našeho společenství vlastníků. V té době už jsem také měla doma lístek se jménem a číslem průkazu sčítací komisařky a dvěma termíny, během nichž se nám pokusí sčítací listy předat. Takže skutečně nic nenasvědčovalo tomu, že by v našem bytovém domě měla akce proběhnout nestandardním způsobem. Skeptická jsem byla pouze k času návštěvy, protože být doma v pracovní dny v době od 16:00 do 19:00 hodin je pro většinu lidí z našeho domu dost obtížné.

Nebrala jsem jako nic mimořádného ani to, že se ani v jednom z vypsanych termínů nikdo nedostavil. Z instrukcí organizátorů jsem totiž byla poučená, že nám sčítací komisařka *musí* nahlásit nový termín návštěvy. Takto jsem tedy ještě v pátek informovala sousedy, kteří se mě pod vlivem mediální masáže a hrozících sankcí ptali, co mají dělat, když k nim s listy nikdo nedorazil.

Jenže...

V pondělí po šesté hodině večerní mi volal soused a současně kolega z výboru společenství a ptal se, zda se může zastavit.

„Jasně,“ přitakala jsem a se zlou předtuchou jsem se pídila po důvodu. Přece jen nás druhý den čekalo shromáždění, takže jsem se obávala nějaké jobovky z této oblasti.

„To ti musím říct osobně, takhle to nejde,“ sdělil mi.

Naštěstí mě nenapínal dlouho.

„Víš, co to je?“ mával na dálku jakýmsi svazkem papírů.

Neuhodla bych.

Byly to sčítací listy pro celý dům. Přesněji, byly to sčítací listy pro ty, které organizující úřad evidoval jako osoby s trvalým pobytem v našem domě. Chyběly listy pro lidi bez trvalého pobytu, ale i pro ty, kteří se přistěhovali nebo narodili na podzim či v prvních dvou měsících roku, a na čtyřiačtyřicet bytových jednotek jsme dostali tři bytové listy, jednu obálku a jedny pokyny k vyplnění.

„To myslíš vážně?“ koukla jsem překvapeně na kolegu. Ten mě vzápětí dorazil sdělením, že listy, které měl každý dostat z ruky do ruky proti podpisu, našel zastrčené ve své schránce, a když se domáhal vysvětlení na místní poště, dozvěděl se, že převzetí podepsala za celý dům jakási paní a že máme listy rozdat lidem na shromáždění. A ty co chybí, si musí lidé vyzvednout sami. Později jsme se dozvěděli, že svazek listů pro náš dům podepsala (i když osobně nepřevzala) paní, kterou doručovatelka vzbudila ze spánku po noční službě, takže dotyčná ani nevěděla, co podepisuje.

Už jsme si zvykli, že se neustále rozšiřuje pole naší působnosti pro společenství vlastníků, ale suplovat proškolené sčítací komisaře jsme odmítali.

„Zkusíme zavolat na tu bezplatnou linku,“ napadlo mě.

Jak jsme se sečetli

Příběh o jedné celostátní akci...

Kolega to zkoušel několikrát, ale nikdy se nedostal ani k vyzváněcímu tónu. Pravda, všude psali, že dovolat se na call centrum k této akci je velmi obtížné, jenže když jsem o tom četla, myslela jsem si, že mě to zajímat nemusí.

Hledali jsme rady na specializovaném webu, kde jsme narazili na spoustu věcí. Také na působivá instruktážní videa. Obzvlášť se nám líbilo to se sličnou sčítací komisařkou, která se prokazuje průkazem, předává fiktivnímu respondentovi formuláře a domlouvá si způsob odevzdání vyplněných listů. Náš problém ovšem neřešily ani FAQ – asi s ním autoři projektu nepočítali – a nad doporučením obrátit se v případě dotazů na bezplatnou linku jsme se jen hořce poušmáli.

Po kolegově odchodu a dalším marném pokusu dobýt informační linku jsem se rozhodla napsat e-mail. Než vychladnu. Na všechny vhodné kontakty, které jsem na webu našla, jsem vyličila, co se stalo, a do předmětu jsem velkým písmem vepsala *STÍŽNOST* – ze zkušenosti vím, že na taková slůvka úřady slyší.

Před osmou večerní jsem se na call centru dostala alespoň na automat. Pro jistotu jsem připojila mobil k nabíječce a čekala, dokud mě nespojí s operátorem. Po čtvrt hodině jsem měla ucho horké, ale naštěstí se krátce na to ozval operátor. Popisem našeho problému jsem ho docela zaskočila. Domluvil se mnou novou schůzku s komisařkou na čtvrteční večer. Osobně jsem schůzku nepotřebovala – já měla formuláře všechny, ale šlo mi o ostatní.

Druhý den jsem si konečně přečetla zákon o sčítání lidu, bytů a domů v roce 2011. Mimo jiné jsem zjistila, že autor nevzal na vědomí existenci společenství vlastníků jednotek. Kdybychom totiž brali zákon doslova, nebylo by možné v jejich případě doručit domovní listy, protože ty mohl podle tohoto zákona převzít jen vlastník, případně jím určený správce. Rovněž mě při čtení napadlo, že sčítací komisaři nemohli být zase tak dobře proškoleni, alespoň pokud jde o zákon. Nechtělo se mi věřit, že by se vědomě vystavovali hrozbě pokuty za porušení jeho ustanovení.

Do programu shromáždění jsme vedle záležitostí společenství vlastníků mimořádně zařadili informace o sčítání lidu. Vysvětlili jsme lidem situaci a doporučili jim, aby vyčkali na moji čtvrteční schůzku se sčítací komisařkou. Ubezpečili jsme je, že je o všem budeme informovat a určitě je v tom nenecháme.

Další den mě zvedl ze židle e-mail z regionálního pracoviště pošty. Byla to reakce na žádost o vyjádření k naší záležitosti, kterou jim zaslala metodička projektu. Poučená načtenými materiály jsem pochopila, proč je odpověď na dotaz adresovaná mně, nikoliv tazatelce. Jí by se ji asi neodvážili napsat. Nejvíce mě rozčílilo sdělení, že chybějící formuláře si máme vyzvednout na sběrném místě. V Praze nebo ve větším městě by to asi nebyl až takový problém, my ovšem bydlíme ve vesnici osm kilometrů od Prahy, kde také většina lidí z domu pracuje, ale město se sběrným místem leží pětadvacet kilometrů opačným směrem a od nás do něj neexistuje přímé spojení. Nebylo proto myslitelné, aby se lidé bez uvolňování z práce či dovolených dostali na dotčenou poštu v otevírací době, aby si vyzvedli si, co jim správně mělo být doručeno až do bytu. A že by ženy na mateřské a rodičovské dovolené měly sbalit děti a vydat se na celodenní túru do často zcela neznámého města, vyhledaly příslušnou pobočku, vyzvedly papíry a zase se dopravily zpátky, to už vůbec nepřicházelo v úvahu. V tomto duchu jsem poště odpověděla.

Ve čtvrtek odpoledne mi telefonovala vedoucí sběrného místa a omlouvala se, že nestihnou připravit všechny chybějící formuláře na večerní schůzku, proto by ji chtěli odložit na další týden. Dohodly jsme se, že mi v pondělí oznámí pevné datum, kdy sčítací komisařka znovu navštíví náš dům.

V domluvený den dorazily hned dvě sčítací komisařky a za naší asistence předaly všem, u nichž to šlo, chybějící listy, obálky i pokyny k vyplnění. Navzdory tomu, jaké

Jak jsme se sečetli

Příběh o jedné celostátní akci...

důsledky pro ně měla naše stížnost, byly paní vstřícné, což platí v podstatě o všech, s nimiž jsem během týdne komunikovala, ať už telefonicky, nebo elektronicky.

Vím, že pochybení nebyla jen na straně sčítacích komisařů – bylo jich málo, nedostali včas dost formulářů, data měli k dispozici z jiného úřadu atd. Konečně, ten monstrózní projekt si nevymysleli ani sčítací komisaři, ani jejich kolegové na přepážkách, ani operátoři na call centru. Bohužel to byli právě oni, kdo negativní důsledky celé akce pocítili nejvíce, protože si na nich mnozí nespokojení respondenti zchladili žáhu. Ne nepochopitelně. Každý totiž nemá porozumění proto, že stát něco uloží zákonem, navíc pod hrozbou pokut, ale ani přes pětileté přípravy nedokáže vytvořit dostatečné podmínky, aby lidé svou povinnost mohli splnit bez zbytečného omezování a komplikací.

Nakonec jsme se tedy přece jen sečetli. Ale i kvůli tomu, čeho jsem se nechtěně stala přímým aktérem, беру objektivnost statistických údajů za rok 2011 s velkou rezervou.